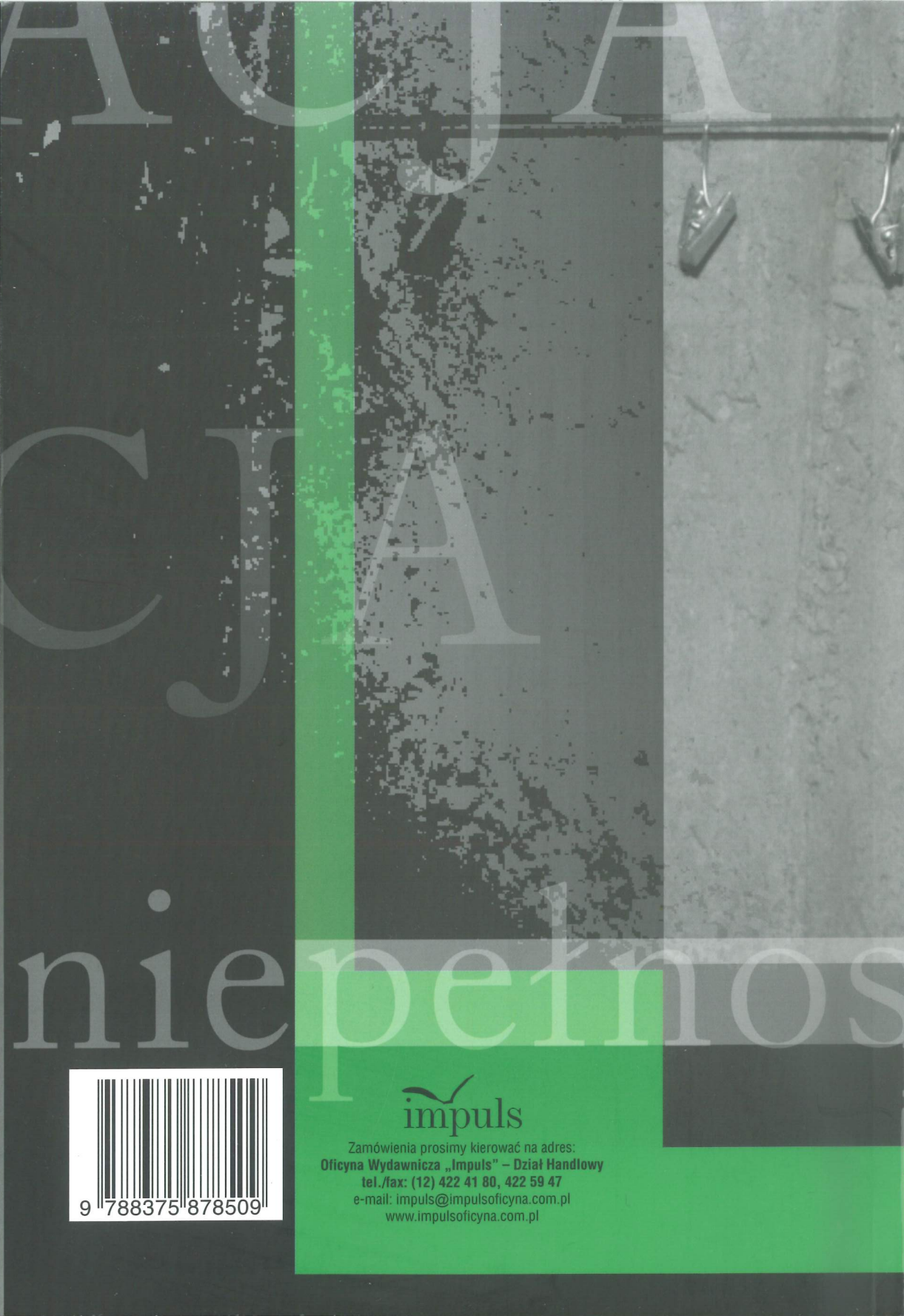

Wokół problemów edukacji i socjalizacji
osób niepełnosprawnych –
idee, koncepcje, badania

ACQUA
CJ
A
niepełnos

impuls

Zamówienia prosimy kierować na adres:
Oficyna Wydawnicza „Impuls” – Dział Handlowy
tel./fax: (12) 422 41 80, 422 59 47
e-mail: impuls@impulsoficyna.com.pl
www.impulsoficyna.com.pl

Wokół problemów edukacji i socjalizacji
osób niepełnosprawnych –
idee, koncepcje, badania

Tom 13 serii:
PROBLEMY EDUKACJI, REHABILITACJI I SOCJALIZACJI
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Wokół problemów edukacji i socjalizacji
osób niepełnosprawnych –
idee, koncepcje, badania

pod redakcją naukową
Zenona Gajdzicy

Kraków – Katowice 2011

© Copyright by Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2011

Rada Naukowa Serii:

*Józef Binnebesel, Jacek Błeszyński, Maria Chodkowska, Władysław Dykcik,
Petr Franiok, Mieczysław Gulda, Ladislav Horňák, Aniela Korzon,
Jadwiga Kuczyńska-Kwapisz, Anna Nowak, Andrzej Radziejewicz-Winnicki,
Edward Saulicz, Adam Stankowski, Wiesław Theiss, Janina Wyczęsany*

Rada Redakcyjna Serii:

Zenon Gajdzica, Anna Klinik, Jerzy Rottermund

Recenzent:

dr hab. Teresa Żółkowska, prof. US

Redakcja merytoryczna:

Zenon Gajdzica

Korekta:

*Aleksandra Bylica
Izabela Rutkowska*

Opracowanie typograficzne:

Katarzyna Kerschner

Projekt okładki:

© *Joanna Brzeska-Klinik*

Publikacja dofinansowana przez
Uniwersytet Śląski w Katowicach

ISBN 978-83-7308-492-6

ISBN 978-83-7587-850-9

Oficyna Wydawnicza „Impuls”

30-619 Kraków, ul. Turniejowa 59/5

tel. (12) 422-41-80, fax (12) 422-59-47

www.impulsoficyna.com.pl, e-mail: impuls@impulsoficyna.com.pl

Wydanie I, Kraków 2011

Spis treści

Wprowadzenie (<i>Zenon Gajdzica</i>)	7
Introduction (<i>Zenon Gajdzica</i>)	9

Część I

Edukacja w życiu osoby z niepełną sprawnością

Ewa Skrzetuska

Indywidualizacja w edukacji warunkiem integracji – zarys modelu	13
---	----

Anna Zamkowska

Trening umiejętności społecznych jako forma wsparcia w rozwoju ucznia z niepełnosprawnością	21
---	----

Dariusz Dziuba

Wspomaganie rozwoju dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na etapie wychowania przedszkolnego	31
--	----

Zbigniew Ostrach

Realizacja działań proekologicznych w opinii nauczycieli szkół specjalnych ...	37
--	----

Jacek Sikorski

Historyczna wiedza pojęciowa uczniów klas III gimnazjum specjalnego	47
---	----

Ewa Domańska

Znaczenie przedmiotu muzykografia w procesie edukacji muzycznej dzieci i młodzieży z dysfunkcją wzroku	55
--	----

<i>Aneta Makowska</i> Wybrane elementy edukacji specjalnej wprowadzające do roli człowieka dobrze wychowanego. Interpretacja badań własnych w świetle teorii Floriana Znanieckiego	69
---	----

<i>Bogusław Stelcer</i> Edukacja do dorosłości	79
---	----

Część II

Wokół problemów socjalizacji osób z niepełnosprawnością

<i>Jacek J. Bleszyński</i> Miejsce terapii pedagogicznej w pedagogice specjalnej – studium terminologiczne	93
--	----

<i>Beata Cytowska</i> Adaptacja społeczna osób z niepełnosprawnością intelektualną – analiza narracji	103
---	-----

<i>Beata Tylewska-Nowak</i> Subiektywny obraz dorosłości osób z umiarkowaną i znaczną niepełnosprawnością intelektualną	119
---	-----

<i>Janina Wyczesany</i> Rola aktywności człowieka z niepełnosprawnością intelektualną w procesie rehabilitacji	125
--	-----

<i>Bernadeta Szczupał</i> Założenia polityki społecznej a rozwiązywanie problemów moralnych i prawnych osób z niepełnosprawnością	133
---	-----

<i>Leszek Ploch</i> W poszukiwaniu dróg do samodzielności artystycznej osób z niepełnosprawnością	143
---	-----

<i>Elżbieta M. Minczakiewicz</i> Cele życiowe i wzory osobowe młodzieży niepełnosprawnej w kontekście jej przyszłości i przygotowania do życia	155
--	-----

<i>Jerzy Rottermund</i> Polecana książka	169
---	-----

Wprowadzenie

W teoretyczno-empirycznym oglądzie sytuacji społecznej każdej grupy ludzi (także osób niepełnosprawnych) trudno o wyznaczenie ostrej granicy między problematyką edukacji i socjalizacji. Wszak nabywanie kompetencji w ramach szeroko rozumianego kształcenia i wychowania instytucjonalnego czy poza-instytucjonalnego warunkuje spełnianie codziennych zadań życiowych oraz wypełnianie ról przypisanych zgodnie z normami biologicznymi, społecznymi i prawnymi. Trudno jednak zaprzeczyć, że proces socjalizacji jest istotnym wyznacznikiem nabywania umiejętności i wiedzy w ramach edukacji zamierzonej (tej prowadzonej w określonych placówkach pod kierunkiem wychowawców i nauczycieli), jak i tej ukrytej (zwykle niezaplanowanej), zachodzącej w środowisku otwartym. Wzajemne powiązania edukacji i socjalizacji są więc bezdyskusyjne. Patrząc jednak z punktu widzenia nauk o wychowaniu, zwykle traktujemy szeroko pojętą edukację jako przedproże socjalizacji. Podejście to jest szczególnie widoczne w odniesieniu do osób będących w gorszej sytuacji rozwojowej, napotyających w swoim życiu więcej barier socjalizacyjnych niż ludzie o względnie prawidłowym rozwoju. Zapewne stąd tak ważna jest rola rzetelnej, prawidłowo zaplanowanej i konsekwentnie realizowanej edukacji w życiu osób niepełnosprawnych. Nie może więc dziwić, że problematyka ta pozostaje w centrum zainteresowania przedstawicieli wielu dyscyplin naukowych, zwłaszcza pedagogów, ale także psychologów i socjologów.

Pierwsza część trzynastego tomu serii „Problemy Edukacji, Rehabilitacji i Socjalizacji Osób Niepełnosprawnych” obejmuje treści związane właśnie z edukacją. Nie oznacza to jednak, że zostały one przez autorów poszczególnych rozdziałów rozpatrzone w oderwaniu od problematyki socjalizacji i rehabilitacji. Przeciwnie – zagadnienia te stanowią istotny kontekst omawianych procesów kształcenia i wychowania. Potwierdzenia tej tezy można szukać w analizie rozpatrywanych w związku z edukacją pojęć, na przykład indywidualizacji, treningu umiejętności społecznych czy wspomagania rozwoju. Z kolei w drugiej części książki – objętej tytułem nawiązującym do problematyki socjalizacji – znajdujemy sporo odniesień do procesów wychowania i kształcenia. W opinii autorów są one podstawą adaptacji społecznej, nabywania podstawowych kompetencji życiowych, kreowa-

nia dróg do samodzielności, ustalania celów życiowych, wzmacniania aktywności czy rozwiązywania aktualnych problemów społecznych.

Ogólnie można więc przyjąć, że wyróżnienie dwóch części niniejszego opracowania – pierwszej, ukierunkowanej na procesy edukacyjne, a drugiej na socjalizację – jest zabiegiem umownie porządkującym strukturę tomu.

Przedłożony Czytelnikowi trzynasty tom serii, podobnie jak poprzednie, zawiera treści o stosunkowo wysokim stopniu ogólności; zostały one opracowane z myślą o prezentacji stanowisk, koncepcji, modeli stanowiących teoretyczne podstawy organizacji i reorganizacji procesów edukacji oraz socjalizacji osób niepełnosprawnych. Nie brakuje w nim także analiz o względnie wąskim zakresie zagadnieniowym, skoncentrowanych na określonym problemie. Nakreślone idee, stanowiska, opinie, prezentowane wyniki badań są kontynuacją dyskusji nad efektywnością edukacji specjalnej oraz niwelowaniem szeroko pojętych barier socjalizacyjnych, a także przyczynkiem do faktycznej zmiany społecznej i edukacyjnej.

W imieniu kolegium redakcyjnego serii pragnę złożyć szczególne podziękowania Autorom tekstów, a szczególne podziękowania kieruję w stronę Recenzenta tomu, Profesor US, dr hab. Teresy Żółkowskiej, za niezwykle merytoryczną, a zarazem życzliwą ocenę treści.

Zenon Gajdzica

Introduction

In the theoretical-empirical view on the social situation of each group (including the disabled) it is difficult to mark a clear borderline between the issues of education and socialization. It is the acquisition of competences within the broadly understood institutional and non-institutional education which determines performing daily life tasks and fulfilling roles assigned in compliance with biological, social and legal norms. On the other hand, it cannot be denied that the process of socialization is a significant determinant of the acquisition of skills and knowledge within both intended education (conducted in particular institutions and supervised by teachers) and hidden one (usually not planned) which takes place in the open environment. Thus, interrelations between education and socialization are unquestionable. However, from the point of view of educational sciences, broadly understood education is most frequently treated as the threshold of socialization. This approach becomes particularly transparent in the case of groups of people in the worse developmental situation who face more socialization barriers than people who develop relatively properly. Therefore, so much significance is attributed to reliable, well-planned and methodologically conducted education in the life of the disabled. It should not seem surprising then that these issues are focused on by representatives of many scientific disciplines, especially educators – yet also psychologists and sociologists.

The first part of the 13th volume of the series “Education, Rehabilitation and Socialization Problems of the Disabled” comprises contents related to education. This does not mean that they were isolated by the Authors of particular chapters and considered without regard for the issues of socialization and rehabilitation. On the contrary, these issues constitute an important context of the discussed processes of teaching and moral education. This thesis can be confirmed in the analysis of notions considered in reference to education, e.g. individualization, social skills training or development support. In the second part, headed by a broad title referring to socialization problems, many references can be found to educational processes. In the Authors’ opinion, these processes form the foundations of social adaptation, the acquisition of basic life competences, creating ways towards independence, establishing life goals, strengthening activeness, or solving current social problems.

Generally, it can be assumed that distinguishing two parts of this study – the first oriented towards educational processes, the second towards socialization – is a procedure which seems to organize the structure of the volume.

As the previous works in the series, the thirteenth volume currently presented to the Reader comprises contents of a relatively high degree of generalization. They were prepared with the aim of presenting standpoints, concepts, and models which constitute theoretical foundations of organization and re-organization of education and socialization of the disabled. What the volume also contains are the analyses of relatively narrow range of issues, focusing on a particular problem. The ideas, standpoints and opinions outlined in the study, as well as the presented research results, seem to continue the discussion on effectiveness of special education and elimination of broadly understood socialization barriers. Moreover, they contribute to actual social and educational change.

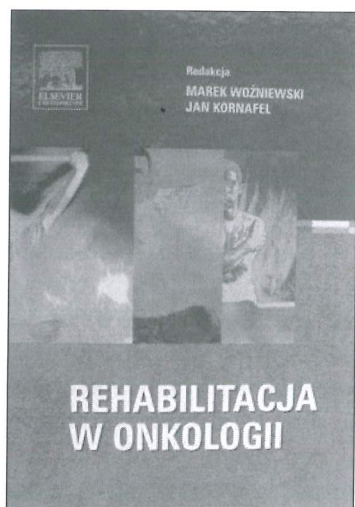
On behalf of the Editorial Board of the series I would like to express special gratitude to the Authors of texts, with special regard to the reviewer of this volume, Professor Teresa Żółkowska, for her both remarkably expert and well-wishing evaluation of the contents.

Zenon Gajdzica

Jerzy Rottermund

Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej

Polecana książka

Marek Woźniewski, Jan Korfanel

Rehabilitacja w onkologii

Wydawnictwo Elsevier Uran&Partner
Wrocław 2010

Wydanie I: 300 stron, rok wydania: 2010
format: 165 × 240 mm, oprawa twarda

Choroba nowotworowa z jej kolejnymi etapami rozwoju i leczeniem powoduje szereg zaburzeń psychofizycznych, które w znamieny sposób zmniejszają możliwość pełnej aktywności w codziennym życiu oraz obniżają jakość życia chorego i jego najbliższego otoczenia. Rehabilitacja będąca kompleksowym procesem medyczno-społecznym odgrywa niebagatelną rolę w procesie leczenia, dostosowując metody oddziaływania do aktualnego stanu chorego, jego możliwości fizycznych, funkcjonalnych i psychicznych. Przez szereg lat nie korzystano z oddziaływania rehabilitacyjnego w leczeniu raka, nie prowadzono badań uwzględniających ten rodzaj terapii. Obecnie coraz częściej w leczeniu nowotworów wykorzystuje się rehabilitację onkologiczną, która według prowadzonych obserwacji poprawia efekty leczenia.

Prezentowana książka została napisana przez zespół naukowo-dydaktyczny Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu i Akademii Medycznej we Wrocławiu. Autorzysą lekarzami onkologami i fizjoterapeutami specjalizującymi się w leczeniu chorób nowotworowych. Książka jest pierwszym podręcznikiem wydanym w Polsce traktującym w sposób kompleksowy o rehabilitacji w leczeniu nowotworów. Do tej pory nie było podręcznika opisującego tak zwięźle rozpoznawanie, leczenie, również operacyjne, i stosowanie innych terapii u chorych dotkniętych chorobą nowotworową. Jak wspominają autorzy, adresatami publikacji są członkowie zespołu rehabilitacyjnego: fizjoterapeuci, lekarze specjaliści rehabilitacji medycznej, pielęgniarki i psycholodzy kliniczni. Po zapoznaniu się z treścią poszczególnych rozdziałów listę odbiorców proponuję poszerzyć o terapeutów zajęciowych, opiekunów i asystentów osób niepełnosprawnych, pedagogów oraz ludzi związanych z edukacją zdrowotną. Jestem przekonany, że studenci wyżej wskazanych kierunków otrzymali bardzo dobry interdyscyplinarny podręcznik akademicki. Również rodziny osób chorych znajdą w książce szereg interesujących i ważnych informacji, koniecznych w opiece i zapewnieniu maksymalnego komfortu swoim bliskim.

Książka zawiera istotne wiadomości o różnych jednostkach chorobowych zaliczanych do nowotworów złośliwych, możliwościach ich leczenia oraz programowania procesu rehabilitacji ze wskazaniem na uwarunkowania skuteczności tej terapii. Wskazano również na wewnętrzną mobilizację chorego do podjęcia walki z chorobą, wsparcie najbliższego otoczenia i członków zespołu rehabilitacyjnego w leczeniu.

Na książkę składa się trzynaście rozdziałów. W pierwszych czterech zostały zaprezentowane podstawowe wiadomości i pojęcia istoty choroby nowotworowej. Przedstawiono metody rozpoznawania nowotworów i metody leczenia chirurgicznego, radioterapii oraz leczenia systemowego. Rozdział piąty zawiera informacje o wykorzystaniu rehabilitacji medycznej w onkologii. W kolejnym przedstawiono zaburzenia czynnościowe występujące po leczeniu onkologicznym w układach: ruchu, oddechowym, krążenia i naczyniowym oraz nerwowym. Rozdział siódmy omawia znaczącą rolę rehabilitacji psychicznej w trakcie prowadzonych terapii w kolejnych etapach choroby, ze stale narastającą niepełnosprawnością. Wskazano na fazy reakcji emocjonalnych, zachowań autodestrukcyjnych, rolę personelu leczącego oraz możliwość wykorzystania technik terapeutycznych w onkologii. Rehabilitacja społeczna wypełnia treści rozdziału ósmego, zaprezentowano w nim również listę instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz ludzi z chorobą nowotworową. Bardzo interesujące są informacje zamieszczone w kolejnym rozdziale, w którym omówiono cele i zasady rehabilitacji w opiece paliatywnej. Okres terminalny w leczeniu choroby nowotworowej to czas bardzo trudny i dlatego nieczęsto temat ten jest poruszany. Następne dwa rozdziały wskazują na rolę aktywności fizycznej w trakcie leczenia onkologicznego i działań profilaktycznych. Ostatni rozdział przedstawia możliwości wykorzystania postępowania usprawniającego po leczeniu raka piersi, po terapii nowotworów układu oddechowego, przewodu pokarmowego, głowy i szyi, tkanek miękkich i kości,

układu nerwowego oraz układu moczowo-płciowego u kobiet. Zaprezentowano zasady i zestawy ćwiczeń leczniczych wykorzystywanych w fizjoterapii poszczególnych części ciała. Książka zawiera wiele ilustracji, tabel i wykresów, które doskonale obrazują prezentowane treści merytoryczne.

Zaproponowane opracowanie, mam nadzieję, przyczyni się do lepszego poznania zagadnień choroby nowotworowej, pozwoli też Czytelnikom zdobyć niezbędną wiedzę o postępowaniu rehabilitacyjnym i stosowanych metodach w trakcie leczenia onkologicznego.

Reasumując, książka pt *Rehabilitacja w onkologii* stanowi źródło wiedzy o chorobach nowotworowych, wskazuje jednocześnie, jak można i należy wspierać proces leczenia.